

ЗАКОН
за държавните резерви и военновременните запаси

Обн., ДВ, бр. 9 от 31.01.2003 г., попр., бр. 37 от 22.04.2003 г., изм., бр. 19 от 1.03.2005 г., бр. 69 от 23.08.2005 г., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., доп., бр. 102 от 19.12.2006 г., бр. 54 от 13.06.2008 г., изм. и доп., бр. 35 от 12.05.2009 г. в сила от 12.05.2009 г.

Сборник закони - АПИС, кн. 2/2003 г., стр. 41; кн. 4/2005 г., стр. 110

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. (1) Този закон урежда обществените отношения по управлението на държавните резерви и военновременните запаси.

(2) Управление на държавни резерви и военновременни запаси е дейността по тяхното планиране, създаване, съхраняване, опазване, обновяване, поддържане, освобождаване, ползване, отчитане, финансиране и контролиране.

Чл. 2. (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2005 г., бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) Държавните резерви представляват основни суровини, материали, горива, хранителни продукти, лекарства и болнично-домакинско имущество и други, определени с номенклатурен списък от Министерския съвет или със закон, предназначени за задоволяване потребностите на националното стопанство и населението при кризисна ситуация, при положение на война, военно или извънредно положение.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 69 от 2005 г., нова, бр. 102 от 2006 г., изм., бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) Кризисни запаси по смисъла на този закон са определени по вид и количество материални средства, които държавата създава и поддържа за използване по време на кризисна ситуация и са част от държавния резерв.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2005 г., нова, бр. 102 от 2006 г.) Министерският съвет определя вида, условията и реда за създаване, използване и възстановяване на кризисни запаси от материални средства.

Чл. 3. (1) Военновременните запаси представляват материални ресурси, определени с номенклатурен списък и предназначени да осигурят при положение на война или военно положение производството на военна продукция за потребностите на въоръжените сили, на структурите, изпълняващи задачи по отбраната на страната, националното стопанство и на населението за период от време, определен от Министерския съвет с общия държавен военновременен план.

(2) Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи създават за техни нужди ведомствени военновременни запаси при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет.

Чл. 4. Държавните резерви и военновременните запаси са частна държавна собственост. Създаването, съхраняването и поддържането им е за сметка на държавния бюджет.

Глава втора

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "ДЪРЖАВЕН РЕЗЕРВ И ВОЕННОВРЕМЕННИ ЗАПАСИ"

Чл. 5. (1) Управлението на държавните резерви и военновременните запаси се осъществява от Държавната агенция "Държавен резерв и военновременни запаси".

(2) Държавната агенция "Държавен резерв и военновременни запаси", наричана по-нататък "агенцията", е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София и е на пряко подчинение на Министерския съвет.

(3) Структурата, функциите и числеността на администрацията, както и организацията на работа на агенцията се определят с устройствен правилник, приет от Министерския съвет.

(4) Агенцията е администратор на приходите от:

1. продажби на освободените без възстановяване и продадените с цел обновяване държавни резерви и военновременни запаси;
2. начислени лихви и неустойки по сключени договори с търговци и организации.

Чл. 6. (1) Агенцията се ръководи и представлява от председател, който се определя с решение на Министерския съвет.

(2) При осъществяване на своите функции председателят на агенцията се подпомага от заместник-председател.

(3) Министър-председателят сключва, изменя и прекратява договорите с председателя и заместник-председателя.

Чл. 7. (1) Председателят на агенцията участва в провеждането на държавната политика в областта на планирането, създаването, съхраняването, опазването, обновяването, поддържането, освобождаването, ползването, отчитането, финансирането и контролирането на държавните резерви и военновременните запаси на страната в съответствие с интересите на националната сигурност.

(2) Председателят:

1. участва в планирането, организира и ръководи създаването, съхраняването, отчитането, опресняването, поддържането, освобождаването, опазването и използването на държавните резерви и военновременните запаси по номенклатурни списъци, приети с решение на Министерския съвет;
2. организира и ръководи извършването на проучвания за потребностите от държавни резерви в страната и предлага номенклатурните списъци и нормативите за тях за утвърждаване от Министерския съвет;
3. организира съхранението на техническата документация от български разработки и лицензионна техническа документация, без да притежава авторски права, за производство и ремонт на военна и специална продукция, която е свързана с изпълнение на задачи по отбраната на страната (военновременни задачи);
4. деблокира държавни резерви и военновременни запаси съобразно компетентността си;
5. организира и контролира дейностите по отбранително-мобилизационната подготовка и изготвянето на планове за привеждане на дейността от мирно във военно положение и военновременния план на агенцията;
6. взема решения за провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки и търгове в съответствие с действащото законодателство, както и сключва договори с физически и юридически лица;
7. (изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г.) издава индивидуални административни актове, съдържащи реквизитите, предвидени в Административнопроцесуалния кодекс;
8. издава разпореждания за ползване на задължителните запаси от нефт и нефтопродукти;
9. издава наказателни постановления при констатирани нарушения в случаите, определени със закон;
10. изготвя проекта на годишния бюджет на агенцията и отчети за дейността ѝ пред Министерския съвет и други органи на централната изпълнителна власт;
11. организира и осъществява контрол върху цялостната дейност по създаването, съхраняването и възстановяването на задължителните запаси от нефт и нефтопродукти с цел осигуряване на снабдяването с течни горива в случаите на затрудняване на доставките им в страната, както и върху свързаната с това дейност на производителите, вносителите и съхранителите на нефт и нефтопродукти;
12. (нова - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) разработва и внася по съответния ред предложения за възлагане на военновременните задачи за производство на основна военна продукция за въоръжените сили и на основна гражданска продукция;

13. (предишна т. 12 - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) осъществява и други функции, регламентирани със закон или нормативен акт или възложени от Министерския съвет.

(3) Председателят може да делегира със заповед правомощия на заместник-председателя на агенцията.

Чл. 8. Служителите на агенцията са длъжни да не разпространяват информация, станала им известна при или по повод изпълнението на служебните им задължения.

Чл. 9. При управлението на държавните резерви и военновременните запаси агенцията взаимодейства с органите на централната и местната власт. Тези органи съдействат на агенцията при изпълнение на функциите ѝ.

Чл. 10. (1) Министерският съвет приема наредба за условията и реда за организиране на дейностите по държавните резерви и военновременните запаси.

(2) Продажбата на държавни резерви и военновременни запаси се извършва по законоустановения ред и по процедура, определена с наредба на Министерския съвет.

(3) Покупките на държавни резерви и военновременни запаси и на ведомствените военновременни запаси по чл. 3, ал. 2 се извършват при условията и по реда, предвидени в Закона за обществените поръчки.

(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2008 г.) Контролът върху качеството и съхраняваното зърно от агенцията се извършва от Националната служба по зърното и фуражите по ред, определен с наредбата по ал. 1.

Чл. 11. (1) Председателят на агенцията изготвя и предоставя на Министерския съвет ежегоден отчет за състоянието на държавните резерви и военновременните запаси по реда, определен в наредбата по чл. 10, ал. 1.

(2) Председателят на агенцията предоставя на министъра на отбраната информация за създадените и освободените с акт на Министерския съвет военновременни запаси във връзка с осигуряване изпълнението на възложените на търговци и организации военновременни задачи. При поискване от компетентните органи на централната изпълнителна власт агенцията предоставя информация относно запасите, създадени за техни нужди. Информацията се предоставя по реда, определен в наредбата по чл. 10, ал. 1.

(3) Търговците и организациите, които съхраняват държавни резерви и военновременни запаси, изготвят и предоставят в агенцията ежегодни справки по реда, определен в наредбата по чл. 10, ал. 1.

Глава трета

ПЛАНИРАНЕ И СЪЗДАВАНЕ НА ДЪРЖАВНИ РЕЗЕРВИ И ВОЕННОВРЕМЕННИ ЗАПАСИ

Чл. 12. Председателят на агенцията съгласувано със заинтересуваните органи на изпълнителната власт разработва и внася в Министерския съвет предложение за номенклатурни списъци на държавните резерви, нормативите за тях и разчет за необходимите финансови средства на база отчетено потребление в страната от Националния статистически институт и други компетентни ведомства.

Чл. 13. Министерският съвет приема с решение номенклатурните списъци на държавните резерви и нормативите за тях и разчет за необходимите финансови средства.

Чл. 14. (Доп. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) Министерският съвет приема с решение номенклатурните списъци на военновременните запаси, нормативите за тях и разчет за необходимите финансови средства по предложение на министъра на отбраната и на председателя на агенцията.

Чл. 15. Агенцията съгласувано със заинтересуваните органи на централната изпълнителна власт разработва и внася за приемане от Министерския съвет програма за създаване, съхраняване, опазване и обновяване на държавните резерви и военновременните запаси.

Чл. 16. (1) Агенцията осигурява изпълнението на възложените ѝ с акт на Министерския съвет задачи по създаването на държавни резерви.

(2) Агенцията осигурява създаването на военновременните запаси или чрез договори възлага създаването им на търговци и организации, на които с акт на Министерския съвет са възложени военновременни задачи.

Глава четвърта

ДЪРЖАВНИ РЕЗЕРВИ

Чл. 17. (1) Съхраняването и опазването на държавните резерви се осъществяват от агенцията.

(2) Агенцията може да възлага съхраняването и опазването на държавни резерви и на външни съхранители - търговци и организации, на конкурсен принцип, като взаимоотношенията се уреждат с договор.

Чл. 18. Обновяването на държавни резерви с нарушаване на наличностите се извършва по решение на Министерския съвет или на упълномощен от него орган от агенцията или от търговците и организациите съхранители по реда на наредбата по чл. 10, ал. 1.

Чл. 19. (1) Освобождаването на държавни резерви се извършва по предложение на председателя на агенцията с решение на Министерския съвет или на упълномощен от него орган и с последваща заповед на председателя на агенцията при:

1. продажба с цел обновяване на държавния резерв;
2. изменение на номенклатурните списъци на държавните резерви и нормите за тях;
3. въвеждане в действие на общия държавен военновременен план;
4. искане на централната или местната администрация за преодоляване на последиците от кризисни ситуации с последващо своевременно възстановяване;
5. затруднения на доставките на нефт и нефтопродукти в страната в случаите, определени със закон.

(2) (Попр. - ДВ, бр. 37 от 2003 г.) Освободените държавни резерви по ал. 1, т. 1 и 2 и чл. 20 се продават от агенцията чрез търг, на стоковите борси и тържищата по реда на наредбата по чл. 10, ал. 2.

(3) Агенцията се задължава да реализира или премести освободените държавни резерви, съхранявани в търговци и организации, в срок една година от освобождаването им.

(4) До реализацията и преместването на освободените държавни резерви търговците или организациите, които ги съхраняват, носят отговорност за целостта и състоянието им.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) Заповедите на председателя на агенцията за освобождаване на държавните резерви, за тяхното предаване или преместване са задължителни за търговците и организациите съхранители и подлежат на незабавно изпълнение. Заповедите не подлежат на обжалване.

Чл. 20. При неотложни нужди, свързани с подмяна и обновяване, освобождаването на държавни резерви до 30 на сто със срок на възстановяване до 6 месеца може да се извършва със заповед на председателя на агенцията по ред, определен в наредбата по чл. 10, ал. 1, без решение по чл. 18. Председателят на агенцията своевременно уведомява Министерския съвет или упълномощен от него орган за извършеното освобождаване.

Чл. 21. При откриване на производство по несъстоятелност или ликвидация лицата, които представляват търговските дружества и организациите съхранители, са задължени да уведомят незабавно агенцията за предприемане на действия за по-нататъшното опазване на държавните резерви.

Глава пета

ВОЕННОВРЕМЕННИ ЗАПАСИ

Чл. 22. (Доп. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) Съхраняването и опазването на военновременните запаси се извършват от агенцията или се възлагат от нея чрез договори на търговци и организации за възложените им с акт на Министерския съвет военновременни задачи, или на търговци и организации, определени от агенцията на конкурсен принцип.

Чл. 23. Обновяването на военновременни запаси с нарушаване на наличностите се извършва по решение на Министерския съвет или на упълномощен от него орган от агенцията или от търговците и организациите съхранители по реда на наредбата по чл. 10, ал. 1.

Чл. 24. (1) (Изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) Освобождаването на военновременните запаси се извършва с решение на Министерския съвет или на упълномощен от него орган по предложение на председателя на агенцията. Въз основа на решението председателят на агенцията издава последваща заповед за освобождаване. Военновременни запаси се освобождават при:

1. обновяване на военновременните запаси с нарушаване на наличностите за определен период от време;
2. изменение на номенклатурните списъци и на нормативите на военновременните запаси;
3. въвеждане в действие на общия държавен военновременен план.

(2) (Попр. - ДВ, бр. 37 от 2003 г.) Освободените военновременни запаси по ал. 1, т. 1 и 2 и по чл. 25 се продават от агенцията чрез търг, на стоковите борси и тържищата и по реда на наредбата по чл. 10, ал. 2.

(3) Агенцията се задължава да реализира или премести освободените запаси, съхранявани в търговци и организации, в срок до една година от освобождаването им.

(4) До реализацията и преместването на освободените военновременни запаси търговците или организациите, които ги съхраняват, носят отговорност за целостта и състоянието им.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) Заповедите на председателя на агенцията за освобождаване на военновременните запаси, за тяхното предаване или преместване са задължителни за търговците и организациите съхранители и подлежат на незабавно изпълнение. Заповедите не подлежат на обжалване.

Чл. 25. При неотложни нужди, свързани с подмяна и обновяване, освобождаването на военновременните запаси до 30 на сто със срок на възстановяване до 6 месеца може да се извършва със заповед на председателя на агенцията по ред, определен в наредбата по чл. 10, ал. 1, без решение по чл. 23. Председателят на агенцията своевременно уведомява Министерския съвет и заинтересуваните министри за извършеното освобождаване.

Чл. 26. При откриване на производство по несъстоятелност или ликвидация лицата, които представляват търговските дружества и организациите съхранители, са задължени да уведомят незабавно агенцията за предприемане на действия за по-нататъшното опазване на военновременните запаси.

Глава шеста

КОНТРОЛ

Чл. 27. (1) Министерският съвет контролира дейността на агенцията по управление на държавните резерви и военновременните запаси.

(2) Контролът върху търговците и организациите съхранители по създаването, съхраняването, опазването, обновяването и използването на държавните резерви и военновременните запаси се осъществява от председателя на агенцията чрез инспекторат и други упълномощени от него длъжностни лица.

(3) При упражняване на контролната дейност инспекторите или упълномощените от председателя на агенцията длъжностни лица могат да издават предписания, които имат задължителен характер за търговците и организациите съхранители.

Чл. 28. (1) Инспекторите и упълномощените длъжностни лица на агенцията имат право на достъп до местата за съхранение на държавни резерви и военновременни запаси за извършване на проверка на количеството, качеството, технологичното им състояние, счетоводната и търговската документация за тях.

(2) При изпълнение на служебните си задължения инспекторите и упълномощените от председателя на агенцията длъжностни лица имат право да:

1. осъществяват предвидените от закона действия по обезпечаване на доказателства, включително да запечатват складове, в които се съхраняват или следва да се съхраняват държавни резерви и военновременни запаси;

2. извършват насрещни проверки;

3. изискват от трети лица сведения и документи, необходими за извършване на насрещни проверки;

4. изискват писмени обяснения от проверяваните лица;

5. ползват вещи лица, с които се сключва договор за извършване на експертиза.

(3) В резултат от проверките се изготвя протокол. Когато констатациите съдържат данни за извършено нарушение по този закон или други нормативни актове, които имат отношение към дейността на агенцията, инспекторът съставя акт за констатиране на извършено нарушение.

Чл. 29. (1) Органите на централната и териториалната изпълнителна власт или упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват контрол по създаването и поддържането на военновременните запаси в търговци и организации съхранители по функционален и териториален принцип.

(2) Министърът на отбраната или упълномощени от него служители осъществяват контрол по създаването и поддържането на военновременните запаси.

(3) За резултатите от контрола по ал. 1 и 2 се уведомява писмено председателят на агенцията.

Чл. 30. Органите на Министерството на вътрешните работи оказват съдействие при поискване от страна на служители на агенцията във връзка с изпълнение на служебните им правомощия.

Глава седма

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 31. (1) Който извърши или допусне извършването на нарушение на разпоредбите на този закон, както и на нормативните актове по неговото прилагане или не спази задължителните предписания на инспекторите и упълномощените длъжностни лица на агенцията, се наказва с глоба от 500 до 10 000 лв. или с имуществена санкция за юридически лица и еднолични търговци в размер от 1000 до 500 000 лв.

(2) На юридически лица и еднолични търговци, извършили или допуснали отклонение или липси на държавни резерви и/или военновременни запаси, се налага имуществена санкция в размер от 1000 до 500 000 лв.

(3) На юридически лица и еднолични търговци, допуснали неполагане на грижи, довело до влошаване на качествените характеристики на държавни резерви и/или военновременни запаси, се налага имуществена санкция в размер от 500 до 50 000 лв.

(4) Търговците и организациите съхранители, които не изпълнят или умишлено създават пречки за изпълнението на заповедите на председателя на агенцията по чл. 19, ал. 5 и чл. 24, ал. 5, се наказват с имуществена санкция от 1000 до 50 000 лв.

Чл. 32. (1) Нарушенията по чл. 31 се установяват с актове на инспекторите и длъжностните лица,

определени от председателя на агенцията.

(2) Наказателните постановления се издават от председателя на агенцията.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 33. Административнонаказателната отговорност по този закон се осъществява независимо от отговорността по гражданското законодателство.

Чл. 34. (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г.) Имуществените санкции и глобите по влезли в сила наказателни постановления на председателя на агенцията подлежат на събиране по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Създаване на държавни резерви и военновременни запаси" е закупуване, доставка и приемане на суровини, материали и стоки като държавни резерви и военновременни запаси по номенклатурни списъци, приети с решение на Министерския съвет.

2. "Съхранение на държавни резерви и военновременни запаси" е запазване на държавните резерви и военновременните запаси при подходящи технологични условия в състояние на готовност за използване.

3. "Обновяване на държавни резерви и военновременни запаси" е замяна на държавни резерви и военновременни запаси преди изтичане на срока им на съхранение след доставяне на равни количества новопроизведени.

4. "Освобождаване на държавни резерви и военновременни запаси" е действие по промяна на статута на държавните резерви и военновременните запаси с акт на Министерския съвет.

5. "Номенклатурни списъци" са наименования на суровините, материалите и стоките, поддържани за държавни резерви и военновременни запаси.

6. "Нормативи" са количества от суровини, материали и стоки, посочени в номенклатурните списъци и поддържани в съответната мерна единица за определен период от време като държавни резерви и военновременни запаси.

7. "Поддържане" са строителство, ремонтни дейности на складови вместимости и техника на агенцията, осигуряващи нормалното съхранение на държавни резерви и военновременни запаси и оптималното им функциониране.

8. "Опазване" е система от мероприятия за физическото опазване на държавните резерви и военновременните запаси от посегателства в агенцията, в търговците и организациите съхранители.

9. "Кризисна ситуация" възниква вследствие действието на разрушителни или агресивни сили при бедствия, аварии, катастрофи, епидемии или други събития.

10. "Бедствие" е всяко природно или екологично явление, което е съпроводено от жертви и тежки щети за собствеността или са застрашени животът и здравето на населението.

11. "Авария" е внезапна технологична повреда на машини, съоръжения и агрегати, съпроводена със спиране или сериозно нарушаване на технологичния процес, взривове, пожари, замърсяване на околната среда, разрушения, жертви или заплахата за здравето и живота на населението.

12. "Катастрофа" е събитие, явление или процес на действието на разрушителни сили, довели до мащабни тежки или унищожителни последствия, жертви, наранявания, разрушения и повреди, изискващи незабавни и възстановителни интервенции.

13. (Отм. - ДВ, бр. 69 от 2005 г.).

14. "Материални ресурси" са суровини, материали, горива, хранителни продукти, полуфабрикати, комплектуващи изделия за непосредствено производство, резервни части, лекарства, болнични комплекти, машини, инструменти, прибори и други, които се заделят за военновременни запаси.

15. "Военновременна задача" е задължение на юридическо или физическо лице по изпълнение на задачи от общия държавен военновременен план, възложени с акт на Министерския съвет.

16. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2005 г.) "Реализация" е продажба на деблокирани без възстановяване или с възстановяване държавни резерви и военновременни запаси.

17. "Неотложни нужди" са действия на агенцията за опазване на държавните резерви и военновременните запаси при аварии, бедствия и наличие на зарази, водещи до унищожаване или рязко влошаване на качествените им показатели.

18. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2005 г.).

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В тримесечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет приема наредбите по чл. 3, ал. 2 и чл. 10, ал. 1 и 2.

§ 3. До влизането в сила на наредбите по чл. 3, ал. 2 и чл. 10, ал. 1 и 2 се прилагат действащите подзаконовни нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон.

§ 4. Навсякъде в Закона за съхранение и търговия със зърно (обн., ДВ, бр. 93 от 1998 г.; изм., бр. 101 от 2000 г.) думите "Главно управление "Държавен резерв и военновременни запаси" се заменят с "Държавната агенция "Държавен резерв и военновременни запаси".

Законът е приет от 39-то Народно събрание на 16.01.2003 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.